

БРАК И СЕМЕЙСТВО

Население, Том 35, Книжка 2, 2017, 149-165

ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online)

<http://nasselenie-review.org>; e-mail: nasselenie_review@abv.bg

СЪВРЕМЕННИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД КОНЦЕПТУАЛИЗИРАНЕТО НА РОДИТЕЛСТВОТО

Гергана НЕНОВА

Докторант в СУ „Св. Климент Охридски“

БЪЛГАРИЯ, гр. София 1504, бул. „Цар Освободител“ 15

✉ gergananenova@yahoo.com

Резюме: Статията разглежда някои от теоретичните и дисциплинарни предизвикателства в концептуализирането на родителството, както и перспективите за преодоляването на съпътстващите ги трудности. Авторът идентифицира и проучва три линии на различие между теоретичните перспективи към родителството: универсалистки-плуралистки, джендър-неутрални-джендър-сензитивни и центрирани около детето-центрирани около родителя. Изследването на все по-разнообразните и фрагментаризирани родителски практики и семейни структури изисква обща, интердисциплинарна основа за разбиране на разнородните измерения и аспекти на родителството. Отправна точка за едно такова разбиране би могла да бъде концептуализацията на родителството в термините на родителски практики. Въз основа на някои съществуващи изследвания и типологизации на родителски практики се предлага концепция за родителството като набор от дейности и отговорности в шест взаимосвързани сфери на човешки опит – икономическа, на интеракции, интерпретативна, физическа, когнитивна и афективна.

Ключови думи: родителство; изследвания на родителството; семейство; джендър.

Статията да се цитира по следния начин:

Ненова, Г. (2017). Съвременни предизвикателства и перспективи пред концептуализирането на родителството. *Население*, 2, 149-165. ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online).

© Г. Ненова, 2017

Статията е постъпила през м. април 2017

Приета за публикуване през м. юни 2017

Публикувана онлайн през м. ноември 2017

Авторът е прочел и одобрил окончателния вариант на ръкописа.

MARRIAGE AND FAMILY

Nasselenie Review, Volume 35, Number 2, 2017, 149-165
ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online)
<http://nasselenie-review.org>; e-mail: nasselenie_review@abv.bg

CONTEMPORARY CHALLENGES AND PERSPECTIVES IN THE CONCEPTUALIZATION OF PARENTING

Gergana NENOVA

PhD student, Sofia University "St. Kliment Ohridski"

BULGARIA, 1504 Sofia, 15, Tzar Osvoboditel blvd.

✉ gergananenova@yahoo.com

Abstract: *The article explores some of the theoretical and disciplinary challenges in the conceptualization of parenting and the perspectives for overcoming the corresponding difficulties. The author identifies and investigates three major lines of differences between the theoretical perspectives on parenting: universalist-pluralist, gender-neutral – gender-sensitive and child-centred – parent-centred perspectives. Research of the diverse and fragmented contemporary parenting practices and family structures requires a common, interdisciplinary basis for understanding the various aspects of the parenting experience. A starting point for such an understanding could be the conceptualization of parenting in terms of the parenting practices. Based on existing research and typologies of parenting practices a concept of parenting is proposed as a set of activities and responsibilities in six interrelated domains of human experience – economic, interactional, interpretative, physical, cognitive and affective.*

Keywords: parenting, parenting studies, family, gender.

The article can be cited as follows:

Nenova, G. (2017). Savremenni predizvikelstva I perspektivi pred kontseptualiziraneto na roditelstvoto. [Contemporary challenges and perspectives in the conceptualization of parenting. *Nasselenie Review*, 2, 149-165] ISSN 0205-0617 (Print); ISSN 2367-9174 (Online). (In Bulgarian).

© G. Nenova, 2017

Submitted – April 2017

Revised – June 2017

Published – November 2017

The author has read and approved the final manuscript.

Родителството е фундаментално за възпроизводството на обществото, но теоретичното му разбиране е предизвикателство за социалните науки. Като специфичен аспект на семейните отношения то е обект на теоретизиране и изследване от страна на многобройни научни дисциплини, но нито една от тях не се занимава с всичките му аспекти (Craig 2007). От друга страна, въпреки теоретичното признание на взаимната конституираност на майчинство и бащинство, голяма част от изследователите предпочитат да изследват майчинството и бащинството поотделно. Като резултат съществуват сериозни теоретични и дисциплинарни различия в начина, по който се концептуализира родителството. Тези различия вероятно са неизбежни и дори необходими, но те произвеждат частични и противоречиви визии и резултати. Понастоящем въпросът какво е родителството стои все по-належащо пред социалните науки и е обект на интензивни научни дебати¹. Тези дебати са част от усилията за очертаване на границите на консолидиращото се интердисциплинарно поле на изследванията на родителството. Целта на тази статия е, от една страна, да представи и анализира част от теоретичните и дисциплинарни трудности, предизвикателства и разногласия в концептуализирането на родителството и от друга, да предложи обща, интердисциплинарна основа за разбирането му. Важно и необходимо уточнение още на този етап е, че макар родителството да съществува на границите между биологично и социално, този текст няма за цел да анализира и обхване ролята на сложните взаимоотношения между „природа“ и „култура“, а доколкото това е възможно, да разгледа родителството единствено като социален феномен.

ТРУДНОСТИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В КОНЦЕПТУАЛИЗИРАНЕТО НА РОДИТЕЛСТВОТО

Трудностите в концептуализирането на родителството са няколко типа. От една страна, те са свързани с неговата иманентна сложност, нехомогенност и многопластовост. Родителството е повлияно от огромен брой личностни и социо-културни фактори, които трудно могат да бъдат обхванати едновременно. Екологичната перспектива към родителството, предложена от Юрий Бронфенбергер, отчита, че родителските практики произтичат както от характеристиките на децата, родителите и другите хора, които взаимодействат с тях, така и са силно повлияни от контекста – семеен, социален и икономически (например, работното място). Родителството е едновременно контекстуално и лично и съществува в мрежа от социални, институционални и междуличностни взаимоотношения, които задават нормите и формират практиките му. То не е изолирана област на взаимоотношения и грижа, а е свързано с професионално развитие, икономически условия, политика, институции за формална и неформална грижа и образование.

¹ Вж. напр. сборника *What is Parenthood. Contemporary Debates About The Family* (2013). New York and London: New York University Press